

In Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland breekt de radicale oppositie de zelfgenoegzame macht van het midden

Posted on 12 mei 2026 by Derk Jan Eppink

Met de electorale duikvlucht van de Britse premier Keir Starmer zit Groot-Brittannië, na Duitsland en Frankrijk, als derde grote land in West-Europa in een politieke impasse. De populariteit van de politieke kopstukken, Starmer, Merz en Macron, schommelt rond 15%. Tegelijkertijd manifesteert de Spaanse premier Pedro Sanchez zich als spookrijder met de legalisering van circa 500.000 illegalen. Spanje moet eigenlijk Schengen uit.

Het enige grotere, stabiele land in West-Europa is …. Italië, geleid door premier Giorgia Meloni. Een verdieping lager zit Nederland, met zijn minderheidskabinet-Jetten, in een vergelijkbare boot als de grote drie.

Het algemene ongenoegen werd te groot

De grote drie hebben kiessystemen die de 'uitersten' buiten houden; elk land op zijn manier. In Groot-Brittannië wint de kandidaat met de meeste stemmen; de rest is weg. De Duitsers hebben een uitgekiend systeem met een 5%-drempel om kleinere, radicale partijen buiten het parlement te houden. De Duitse Groenen deden er decennia over om in de Bondsdag te komen. Frankrijk zet bij presidentsverkiezingen alles op scherp, met een tweede ronde tussen de twee sterkste kandidaten. Een ware clash.

Het 'zelfbeschermingssysteem' sorteert een tegenovergesteld effect als het algemene ongenoegen te groot wordt. Radicale oppositie bundelt zich om de zelfgenoegzame macht te breken. Dat liet Nigel Farage vorige week zien met zijn 'Reform UK'. Vanuit bijna niets werd hij de grootste overwinnaar bij Britse gemeenteraadsverkiezingen.

In het Europees Parlement heb ik Farage zien opkomen. Zijn opponenten maakten steevast dezelfde fout: onderschatting. Hij werd weggelachen door de Europese mandarijnen omdat hij het vertrek van Groot-Brittannië uit de EU bepleitte. Dat klonk als een 'joke'. Hij begon op de achterste bankjes met één kompaan, won verkiezingen, vormde een fractie waardoor hij op de eerste rij terechtkwam. Hij gebruikte die plek als schuttersputje tegen de EU. Brexit kwam, Farage leek overbodig. Hij vertrok naar de Britse politiek.

Ook daar werd hij uitgelachen. Het Britse systeem werd gedomineerd door Labour en Conservatieven. Opnieuw verstomde het lachen want zijn Reform UK zette alles op 'immigratie', de topprioriteit van de meeste kiezers.

Farage haalde vorige week veel stemmen weg bij zowel Labour als conservatieven: Reform UK werd zelfs de grootste. Als er vandaag algemene verkiezingen zouden zijn, zou Farage premier van Groot-Brittannië worden.

Macron weggedrukt door rechts en links

In Frankrijk hetzelfde patroon. Bij gemeenteraadsverkiezingen in maart jl. bereikte het 'Rassemblement National' van Marine Le Pen een grote doorbraak. Het aantal burgemeesters van RN ging van 827 in 2020 naar circa 3.000 dit jaar. Ook in

middelgrote steden boekte RN forse winst. Grote steden als Parijs stemmen doorgaans links. In Frankrijk wordt het incompetente 'midden van Macron' weggedrukt door rechts. En tegelijk door links met een kopstuk als Jean-Luc Mélenchon: een socialist uit het stenen tijdperk, wiens achterban voor 70% uit de 'moslimstem' bestaat. Hij personifieert eigenlijk het 'islamo-socialisme'.

Deelname van Marine Le Pen aan de presidentsverkiezingen is onzeker. Het Europees Openbaar Ministerie beschuldigt haar van 'misbruik' van Europese gelden voor nationale verkiezingscampagnes. De Franse rechter doet uitspraak. Indien schuldig kan ze niet meedoen aan de presidentsverkiezingen in april volgend jaar. Marine Le Pen zou een sterke kandidaat zijn. Haar grootste nadeel is haar achternaam.

Prinses Maria-Carolina de Bourbon

De reserve zit al klaar. Jordan Bardella, afkomstig uit de buitenwijken van Parijs, kwam de familie Le Pen binnen via een nicht van Marine, Nolwenn Olivier. De relatie duurde 4 jaar. Intussen werd Bardella een bekende naam. In april maakte *Paris Match* bekend dat Bardella een relatie heeft met prinses Maria-Carolina de Bourbon des Deux-Siciles (22). De man uit de Parijse banlieue en zijn prinses, een sprookje. Het kan Bardella verlossen van het 'Le Pen stigma' dat aan Marine plakte. Máár: Het Europees Openbaar Ministerie maakte vorige week vanuit Luxemburg bekend óók een onderzoek te beginnen tegen Bardella wegens 'misbruik' van EU-gelden voor mediatraining. De timing is geen toeval.

De presidentsverkiezingen zullen hard zijn, en vooral in de tweede ronde: 'links tegen rechts'. Overmatige migratie, culturele vervreemding en collectieve verarming zijn de hoofdthema's. Wat dreigt, is een uitslag in de tweede ronde die zó nipt is dat de verliezer de uitslag niet aanvaardt. Groot-Brittannië is een land van tradities; Frankrijk een land van revolutie. Het Franse politieke midden heeft zijn legitimiteit verloren, en oogst mogelijk een veldslag in Parijs.

Republiek van Weimar

En toch is Duitsland zorgwekkender. Duitsers willen alles 'todsicher' maken. Vooral geen onzekerheid. Dat is precies wat dreigt. Duitsland koerst af op een situatie die lijkt op die tijdens de Republiek van Weimar (1918-1933). Die republiek ging in chaos ten onder. Het 'politieke midden' dat Duitsland bestuurt (christendemocraten

CDU/CSU, sociaaldemocraten SPD en liberalen FDP) is sterk gekrompen. Uitdager is Alternative für Deutschland (AfD) dat vooral electorale steun krijgt in Oost-Duitsland en steeds beter scoort in West-Duitsland. AfD profileert zich, net als Farage en Le Pen/Bardella, op migratie.

Bondskanselier Friedrich Merz (CDU/CSU) regeert met de sociaaldemocratische SPD. De liberale FDP keerde niet terug in de Bondsdag omdat die partij de kiesdrempel niet haalde. Merz heeft AfD uitgesloten en is afhankelijk van de SPD die bij strenger immigratiebeleid en vooral sociaaleconomische verschraling de voet dwars zet. Zo blokkeert de SPD Merz die door pertinente uitsluiting van AfD geen alternatief heeft.

Kiezer kan 'Brandmuur' slopen

AfD peilt op 28%; CDU/CSU zit op 23%; SPD op 13%. Die laatste partij voelt echter concurrentie van de Groenen (13%) en Die Linke (10%). Spagaat: als de SPD té ver naar het midden gaat, verliest zij aan Groenen en Die Linke, maar zodra CDU/CSU te veel toegeeft aan de SPD, groeit AfD in heel Duitsland. Merz zit muurvast en zijn populariteitsscore is ingestort.

In de deelstaat Saksen-Anhalt zijn er dit najaar verkiezingen. AfD staat er op 41%, CDU op 26%, SPD op 7% en Linke op 12%. De kiesdrempel van 5% werkt nu vóór de radicale nieuwkomer en tégen gevestigde partijen. Als SPD onder 5% eindigt, krijgt zij geen zetels en kan AfD met het vrijkomend aantal zetels net een meerderheid behalen. Dan sloopt de kiezer de 'Brandmuur', de afspraak tussen gevestigde partijen AfD uit te sluiten.

Het kan nog erger. De Beierse CSU zit in peilingen nog net boven de 5% op nationaal niveau. Als deze partij, ooit geleid door de legendarische Franz-Joseph Strauss, bij Bondsdagverkiezingen onder de 5% daalt, krijgt zij minder zetels en valt de CDU terug op 17%.

Op dat moment zakt het bestel met z'n correctiemechanismen door zijn hoeven omdat de kiesdrempel werkt tegen traditionele partijen. De uitersten verdrukken het midden. Merz is machteloos, geklemd in de houdgreep van de SPD. Als de CDU toch met AfD in zee gaat, valt ze uit elkaar. De 'sociale vleugel' van de CDU komt dan in opstand. De liberale FDP kan niet helpen want zij haalt de 5%-kiesdrempel niet meer. Nieuwe verkiezingen zullen AfD groter maken, terwijl de CDU door een roerige fase moet met de aanwijzing van een nieuwe 'Kanzlerkandidat'.

Duitsland is dolend

In de wandelgangen loopt minister-president van Noordrijn-Westfalen, Hendrik Wüst (50), zich al een tijdje warm. Hij is afkomstig uit de buurt van het Duitse stadje Bocholt, dicht bij de Nederlandse grens. De CDU moet wel verkiezingen winnen en de CSU moet overeind blijven, om coalitievorming in Berlijn te kunnen leiden. Maar uit Beieren kan minister-president Markus Söder (59) zich opwerpen, met een rechts profiel, om de CSU boven de 5%-drempel te houden.

Kortom: Merz weet niet meer wat, hoe of waarheen. Duitsland is dolend.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*